

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

44. An Summus Pontifex, etiamsi Sacerdos non sit, possit tollere
pœnitentias in sacramentali confessione impositas? Et explanatur per
Indulgentias non tantum indirectè, & mediatè, sed etiam directe, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. XLIV.

An summus Pontifex etiam si Sacerdos non sit, possit tollere poenitentias sacramentales in confessione appostas. Et explanatur per Indulgentias non tantum indirecte, & mediate, sed etiam directe, & immediate tolli sacramentales poenitentias. Et quo etiam inferatur non teneri poenitentem ad servandam poenitentiam, quam in vindictam suorum peccatorum in foro sacramentali accepit, si probabiliter Indulgentias lucratus est. Et quid, si poenitentia sit medicinalis: Ex part. 3. tr. 1. Ref. 80.

Non est levis hæc difficultas, & pro parte negativa arguitur. Primo ex dictis de sacramentali confessione patet, non posse unum Sacerdotem extra Sacramentum mutare poenitentiam sacramentalem ab alio sacerdote impositam: ergo multo minus id poterit non Sacerdos, qui tollit Indulgentias extra Sacramentum concedere. Secundo probatur pars negativa, quia poenitentia sacramentalis est per modum vltimæ ac definitivæ sententiæ nulli homini, ne quidem ipsi Summo Pontifici subiectæ, ac subordinatæ, cum illa profertur in persona Christi, cuius vices gerit Sacerdos in hoc Sacramento. Porro causa semel cognita, & definita in vno supremo Tribunali, non potest ad aliud reuocari. Cùm igitur Sacramentum Poenitentia sit supremum Tribunal, utpote in quo principalis iudex est Christus, qui per Sacerdotem tanquam per suum ministrum sententiam fert; non poterit sententia in eo semel lata, ab alio extra illud, ne quidem à Summo Pontifice per Indulgentias, reuocari. Confirmatur, nam poenitentia solvendi est proportionata potestati ligandi. Nullus autem extra hoc Sacramentum ligare potest, ergo nec solvere. Cum igitur Indulgentia non attingat hoc internum forum sacramentale, solvere non poterunt ea, quæ in hoc foro imponuntur. Et idem pressis hoc argumento Suar tom. 4. in 3. p. disp. 10. sect. 2. opinatur, per Indulgentias poenitentias sacramentales tolli solum mediate, & indirecte, quatenus sublato reatu poenæ tollitur debitum pro ea satisfaciendi, vnde cumque tale debitum provenierit, cum repugnet, manere debitum solvendi poenam, sublata tota poena.

2. Sed his non obstantibus omnino dicendum est posse Pontificem etiam si Sacerdos non sit, per Indulgentias remittere poenitentias sacramentales à confessario pro peccatis iniunctas, non quæ medicinalis, & præservatiuæ; sed quæ merè peccatorum vindictivæ sunt. Idque constat tum ex formula earum Indulgentiarum, in quibus expressa mentio fit de poenitentia in foro sacramentali iniunctis: tum ex eo, quod sæpè canones, & Concilia prohibent nimiam facilitatem Indulgentiarum concedendi, ne poenitentialis satisfactio enervetur, ut loquitur cap. cum ex eo, de poenitent. & remiss. & Concilium Tridentinum sess. ult. in decreto de Indulgentiis, ita scribit: In his nempe Indulgentiis concedendis, moderationem iuxta veterem, & probatam Ecclesie consuetudinem adhiberi capit, ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina enervetur, quæ verba manifestè supponunt, per Indulgentias tolli, ac relaxari sacramentales poenitentias, quarum sublato, ac relaxatione Ecclesiastica disciplina enervatur.

3. Et ita Concilium de Sacrament. dispnt. 12. dub. 3.

conclus. 2. Henriquez lib. 5. cap. 21. num. 5. & alii contra Suarez putant per Indulgentias non tantum indirecte, & mediate, sed etiam directe, & immediate, tolli sacramentales poenitentias, quæ sententia probabilior est. Et ratio est: quia potuit Christus instituire sacramentum Poenitentia tanquam supremum Tribunal in ferenda sententia de peccatis, & offensis contra se commissis, & nihilominus retinere potestatem, relaxandi poenas in eo latas: quam potestatem potuit per Indulgentias suo Vicario communicare. Ex eo enim quod Pontifex nomine Christi misericorditer per Indulgentiarum thesaurum relaxat poenitentiam à Sacerdote vice Christi in foro sacramentali iniunctam, non retractat, aut reuocat sententiam Sacerdotis; nam hæc à Sacerdote lata fuit sub tacita conditione, si Christus, in cuius honore defensionem lata fuit, noluerit talem poenitentiam remittere.

4. Vnde patet responsio ad argumentum Suarez. Nam concedo sententiam Sacerdotis in foro poenitentia latam esse definitivam, & à nomine mutari posse in ratione sacramentalis iudicij de peccatis in eo iudicatis, nisi forte poenitens iterum voluerit sua peccata ab vno iudicari, alteri iudicanda subicere, ut supra disputatione de satisfactioe offendimus. Nego autem, manente eadem sententia definitiva de peccatis ex parte iudicis, non posse poenitentiam, per talem sententiam decretam, nomine Christi liberaliter remitti: sicut manente eadem sententia definitiva in iudicio humano, potest poena per talem sententiam lata gratis remitti ab offenso, ad cuius recompenandam iniuriam imposita fuit. Ad confirmationem, similiter concedo poenitentiam semel sacramentaliter ligatum in hoc foro, à nemine eodem iudicij genere, incognita causa, absolui posse: nego autem, absolui non posse alio absolutionis genere, nempe liberalis remissionis nomine Christi factæ.

5. Nec obstat dicere, quod nusquam licet Sacramentum Poenitentia mutilare, mutilaretur autem, si omitteretur poenitentia, quæ est pars integrans hoc Sacramentum. Respondeo, maiorem esse veram de mutilatione quoad partem essentialem, non autem quoad partem integralem, cuiusmodi est satisfactio, quæ in multis casibus licite omitti potest, inter quos est, quando constat poenitentem ad æquitate satisfecisse pro tota poena peccatis debita. Et omnia superius dicta inuenies apud Patrem Amicum in cursu Theolog. tom. 8. disp. 20. sect. 3. per totam.

6. Sed non deseram hic apponere verba Iacobi Granado in 3. part. D. Thome, controu. 12. tract. 2. disp. 4. num. 8. vbi sic ait. Licet iungere aliquam satisfactioem, seu poenitentiam, & illam implere si sit ex iure diuino & propterea nullus, præter ipsum Deum, videatur in ea re dispensare posse, quod verò poenitentia sit hæc, aut illa, vel sit maior, aut minor, pendet ex arbitrio confessarij, vcertum est, & habetur in iure: ac proinde præceptum, quo determinata poenitentia iniungitur, Ecclesiasticum, & humanum est: ergo Pontifex potest illud abrogare, præsertim quando concedit Indulgentias commutando poenitentias confessarij in illud pium opus, quo quis disponitur ad indulgentiam consequendam, & supplendo ex thesauro id satisfactioem, quod deest.

7. Nec obstat, quod iniunctio poenitentia pertinet ad secretissimum conscientia forum: nam id solum conuincit non esse manifestandum à confessario, quid iniunxerit poenitentiam, non verò probat

Sup. hoc in rom. 1. tr. 6. Ref. 14. §. 1. prope finem à vers. Arbitror. & in Ref. 24. §. Nota etiam, hic obiter, & seqq. & in Ref. 25. §. At his, ad medium, à vers. His tamè, & in Ref. 27. §. vlt. ad fin. 4. vers. de commutatione & in Ref. 31. §. Nota hic, & cursum ad medium §. Et tandem hanc, & in Ref. 32. §. Qui etiam.

MANIA
OMNIA
VOLUNTIV
E III

ten. e \$ in
27. 4
chr.
40.
m
ot.

oc in
er. 1.
3. 11
&
ed in
Ref. Sed

Re-
libus
eccle.

non posse Pontificem pro sua potestate modo dicto penitentiam immutare: præsertim cum adest tanta voluntas ipsius penitentis, ut verè adest in hoc negotio. Quis enim non ferat libenter, aut patienter sibi penitentiam à confessario iniunctam relaxari? Posterior pars primi antecedentis satis, ut opinor, probata in primo argumento autoritate Ecclesiæ, Ita Granadus, qui etiam *num. 13.* rectè obseruat, quòd cum dicimus Pontificem virtute Indulgentiarum tollere obligationem implendi penitentiam, intelligendum est de illis, prout imponuntur ad satisfaciendum, non verò quatenus sunt præseruatio, & medicina. Quod quidem non ita accipiendum est, quasi quòd quomodolibet est medicina præseruans teneatur penitens implere, ad huc. 7. & licet Indulgentiam consequatur, sic enim quamlibet in tom. liber penitentiam implere tenetur. *Primo* quia iuxta Tridentinam *sess. 14. c. 8.* confessarius in iniungenda penitentia habere præ oculis debet, ut illa sit ad nouam vitam custodiam, & infirmitatis, seu medicamentum. *Secundo*, quia nulla penitentia, seu satisfactio est, quæ non præseruet in futurum aliquo modo, quatenus reddit difficilius iterum peccare, ne cogatur homo iterum acceptare, & implere satisfactionem. Quod sanè si admitteretur, nullius momenti essent hæc dicta: nec Pontifices absoluerent ab iniunctis. Intelligenda ergo est prædicta limitatio de illa penitentia, quæ speciali aliquo titulo, est præseruatiua: ut si doctamen. Petro, cui fuit occasio sæpiù peccandi, ingressus in hanc, aut illam domum, iniungeret confessarius, ne deinceps ingredere deretur. Extra hunc verò, aut similes casus concessio Indulgentiæ liberat ab obligatione implendi penitentiam: & ipsa bona opera, quibus ad consequentem Indulgentiæ disponitur, non solum iuuant ad satisfactionem, sed etiam ad præseruandum in futurum.

Sup. hoc in Ref. 1. not. præterita & in Ref. 3. r. 1. & in tom. 5. r. 1. Ref. 201. §. penult. & vi.

8. Ex supradicti infertur *primò*, non teneri penitentem ad seruandam penitentiam, quam in vindictam suorum peccatorum in foro sacramentali accepit, si probabiliter Indulgentias lucratus est: quamuis optimum consilium sit, adhuc lucratis Indulgentiis, eam adimplere. Corollarium hoc est commune Doctorum, vno reclamante Valentia *disp. 7. de Indulgentiis, quest. 20. punct. 3. §.* sunt autem circa hanc Indulgentiam formam. Ratio verò Corollarij est, quia non tenetur penitens his pro eodem debito soluere: igitur si pro eadem pena adæquatè soluit per Indulgentias, non tenetur iterum pro eadem per propriam satisfactionem soluere.

Sed ex superius firmatis oritur pulchra questio hic necessariò tractanda; idèò quæro.

RESOL. XLV.

An Pontifex per Indulgentias intendat non solum liberare à penitentia iniunctis in confessione, sed etiam à non iniunctis.

Et discutitur, quid est sciendum de Indulgentiis antiquitus concessis.

Et inferitur, quòd cum conceditur Indulgentia 40. vel 100. dierum, vel annorum, non intelliguntur dies, vel anni penarum, quas in Purgatorio eramus soluturi. Ex part. 8. tr. 1. Ref. 81.

§. 1. **D**igladiantur Doctores circa præsentem questionem.

Prima sententia affirmat solum liberari homines virtute Indulgentiarum à pena debita peccatis pro quibus confessarius penitentiam iniunxit. Hanc

amplectuntur Alexander 4. *part. quest. 23. commentario Durandus in 42. distinct. 20. q. 4.* Caietanus tom. 1. *opusculorum tractat. 20. c. 2. & 7.* & alij. Probatur, quia Ecclesia solum concedit Indulgentias, quibus homines liberentur à penitentia iniunctis: ergo illarum effectus est sola relaxatio penitentia iniunctæ. Consequentiã est euidens: antecedens verò probatur, quia consuetus tenor concedendi Indulgentias est sub illis verbis: Absoluimus ab iniunctis; vel Relaxamus iniunctas penitentias; & si aliquando similes particula non apponuntur, intelligendum est, Indulgentias concedi iuxta vtitatum modum. Confirmatur *primò* quia in cap. *cum ex eo, de penit. & remissionibus*, coarctatur potestas concedendi Indulgentias quam Episcopi habeant, sed si virtute Indulgentiarum absoluerent homines à non iniunctis, non esset restricta ea potestas: ergo Minor probatur, quia sibi præcipitur Episcopis ne concedant, nisi annum, vel quadraginta dies Indulgentias de penitentia iniunctis; si autem absoluerent possent etiam à non iniunctis, non esset coarctata potestas, possent enim abque vlla limitatione concedere Indulgentias, quibus liberarent à non iniunctis. Confirmatur *secundò*, quia in formula vtitata Indulgentiarum conceduntur septem anni, quadraginta dies, decem quadragena, &c. Hi autem modi loquendi significant penitentias, quæ olim à confessariis iniungi solebant, iuxta Canones penitentiales: ergo effectus Indulgentiarum, quæ modò conceduntur, est sola relaxatio penitentia iniunctæ.

2. *Secundæ sententiæ* affirmat duo; *unum* est, si in forma concessionis Indulgentiæ nulla limitatio adhibeatur, sed absolute relaxetur pena peccatorum, intelligendum esse, virtute illius remitti etiam penam non iniunctam. *Alterum* est, si expressè apponatur illa particula, *de iniunctis*, intelligendum esse concessionem restringi ad solum relaxationem penitentia à confessario iniunctæ.

3. *Prior pars* probatur, quia Pontifex habet potestatem relaxandi penas, etiam si non deleantur, peccatis in confessione explicatis, ut omnes fatentur: ergo quando absolute penam relaxat, non est cur limitetur ad solas penitentias iniunctas, præsertim cum beneficium Principis ample intelligendum sit. Dico, interpretandum si nihil obstat, ut in præfati verè non obstat, sed potius verba concessionis hanc explicationem præ se ferant. Vnde ad rationem primæ sententiæ respondetur negando antecedens: ad probationem verò dicitur illum non esse semper tenorem concessionis, sæpè enim præsertim in iubilæis, relaxatur absolute pena: cuius rei habemus exemplum in extrauaganti, *Aliquorum, de penitentia & remissionibus*, ubi Bonifacius VIII. concedit non solum plenam, & largiorem, imò & plenissimam omnium veniam peccatorum; ubi glossa ait, Pontificem declarasse, se concedere Indulgentiam, tam plenam quam posset potestate clauium. Cum ergo verba prædicta nullam mentionem faciant penitentia iniunctæ, & aliunde certum sit posse Pontificem etiam à non iniunctis absolueret, ad non iniuncta etiam extenditur hæc Indulgentia, quam postea concessit etiam Clem. VI. in Extrauaganti; *Vniuersis eod. tit.* quinquagesimo quoquo anno; quod verò Caietanus responderet, scilicet vereri se ne Pont. eam declarationem adhiberit ut priuatus Doctor, & consequenter errauerit, hoc inquam valde displicet, vel ea solum ratione quòd cum in potestate Papæ situm sit absolueret etiam à

non